

Facultade de Ciencias da Educación

(*)

(*)

(*)

(*)

Grao en Educación Primaria

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O05G120V01101	Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino	1c	6
O05G120V01102	Educación: Teoría e historia da educación	1c	6
O05G120V01103	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos	1c	6
O05G120V01104	Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento	1c	6
O05G120V01105	Socioloxía: Socioloxía da educación	1c	6
O05G120V01201	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria	2c	6
O05G120V01202	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria	2c	6
O05G120V01203	Historia: Historia do presente	2c	6
O05G120V01204	Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento	2c	6
O05G120V01205	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Fundamentos didácticos y organizativos de la enseñanza**

Materia	Educación: Fundamentos didácticos y organizativos de la enseñanza			
Código	O05G120V01101			
Titulación	Grado en Educación Primaria			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castellano			
Departamento	Didáctica, organización escolar y métodos de investigación			
Coordinador/a	Perez Abellas, Adolfo			
Profesorado	Perez Abellas, Adolfo			
Correo-e	apabellas@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Esta materia forma parte del módulo temático "Procesos y contextos educativos" de carácter básico, con 6 créditos ECTS; está ubicada en el 1º curso, en el primer cuatrimestre. Pretende proporcionar a los estudiantes unos conocimientos científicos y las técnicas necesarias para reflexionar sobre los distintos aspectos y ámbitos de la organización escolar para poder reflejarlos en una realidad concreta, es decir, en un centro de nuestra Comunidad Autónoma. Intenta, tanto por la actualidad de los contenidos como por los ámbitos que abarca, despertar los intereses de los estudiantes por los aspectos que tradicionalmente no se trataban en los currículos académicos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Conocer las áreas curriculares de la Educación Primaria, la relación interdisciplinar entre ellas, los criterios de evaluación y el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procedimientos de enseñanza y aprendizaje respectivos.
A2	Diseñar, planificar y evaluar procesos de enseñanza y aprendizaje, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes y profesionales del centro
A3	Abordar con eficacia situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multiculturales y plurilingües. Fomentar la lectura y el comentario crítico de textos de los diversos dominios científicos y culturales contenidos en el currículo escolar
A4	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad y que atiendan a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos que conformen los valores de la formación ciudadana
A5	Fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella, resolver problemas de disciplina y contribuir a la resolución pacífica de conflictos. Estimular y valorar el esfuerzo, la constancia y la disciplina personal en los estudiantes
A6	Conocer la organización de los colegios de educación primaria y la diversidad de acciones que comprende su funcionamiento. Desempeñar las funciones de tutoría y de orientación con los estudiantes y sus familias, atendiendo las singulares necesidades educativas de los estudiantes. Asumir que el ejercicio de la función docente ha de ir perfeccionándose y adaptándose a los cambios científicos, pedagógicos y sociales a lo largo de la vida
A7	Colaborar con los distintos sectores de la comunidad educativa y del entorno social. Asumir la dimensión educadora de la función docente y fomentar la educación democrática para una ciudadanía activa
A9	Valorar la responsabilidad individual y colectiva en la consecución de un futuro sostenible
A10	Reflexionar sobre las prácticas de aula para innovar y mejorar la labor docente. Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo entre los estudiantes
A11	Conocer y aplicar en las aulas las tecnologías de la información y de la comunicación. Discernir selectivamente la información audiovisual que contribuya a los aprendizajes, a la formación cívica y a la riqueza cultural
A12	Comprender la función, las posibilidades y los límites de la educación en la sociedad actual y las competencias fundamentales que afectan a los colegios de educación primaria y a sus profesionales. Conocer modelos de mejora de la calidad con aplicación a los centros educativos
B1	Capacidad de análisis y síntesis
B2	Capacidad de organización y planificación
B5	Conocimiento de informática
B6	Capacidad de gestión de la información
B7	(*)Resolución de problemas
B8	Toma de decisiones
B9	Trabajo en equipo
B11	Habilidades en las relaciones interpersonales
B12	Reconocimiento de la diversidad y multiculturalidad
B13	Razonamiento crítico

B14	(*)Compromiso ético
B15	Aprendizaje autónomo
B16	Adaptación a nuevas situaciones
B17	Creatividad
B18	Liderazgo
B19	Conocimiento de otras culturas y costumbres
B20	Iniciativa y espíritu emprendedor
B21	Motivación por la calidad

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Conocer la evolución histórica del sistema educativo en nuestro país y los condicionantes políticos y legislativos de la actividad educativa y situar la escuela en el sistema educativo español, en el contexto europeo e internacional.	A1 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B12 B18 B20 B21
2. Conocer la legislación que regula las escuelas de Educación Primaria y su estructura y los modelos de organización del espacio y materiales.	A1 A3 A9	B1 B6 B8 B13 B21
3. Valorar la importancia de la estabilidad y la regularidad en el entorno escolar, los horarios y los estados de ánimo del profesorado como factores que contribuyen al progreso armónico e integral de los estudiantes.	A1 A2 A3 A4 A5 A7 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B17 B18 B21
4. Planificación de las secuencias de aprendizaje y organización de las situaciones de trabajo en el aula y en el espacio de juego.	A1 A2 A3 A4 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B17 B18
5. Saber trabajar en equipo con otros profesionales y colaborar con los distintos sectores de la comunidad educativa y del entorno con el fin de planificar secuencias de aprendizaje y organizar situaciones de trabajo en el aula y en el espacio de juego identificando las peculiaridades del periodo de 6-12 años.	A1 A2 A3 A4 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B17 B18
6. Tener una imagen realista de sí mismo, actuar conforme a las propias convicciones, asumir responsabilidades, tomar decisiones y relativizar las posibles frustraciones.	A1 A9 A10 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B13 B14 B17 B18 B20

7. Tomar conciencia de la complejidad de los procesos educativos en general y los procesos de enseñanza-aprendizaje en las etapas obligatorias del sistema educativo.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B6
	A4	B7
	A5	B8
	A9	B9
	A11	B17
	A12	B18
		B21
8. Analizar y aplicar distintas estrategias metodológicas para organizar los espacios, materiales y tiempos en función de diferentes modelos didácticos y de las características y necesidades del alumnado.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B5
	A5	B6
	A6	B7
	A7	B8
	A9	B9
	A11	B11
	A12	B13
		B14
		B15
		B17
9. Conocer experiencias internacionales y ejemplos de experiencias innovadoras en educación primaria y aplicarlas en el aula.		B18
		B21
	A1	B1
	A9	B2
	A11	B6
	A12	B12
		B17
		B18
		B19
		B21
10. Participar en la definición de proyecto educativo y en la actividad general del centro atendiendo a criterios de control de calidad.	A1	B1
	A3	B2
	A9	B7
	A11	B8
	A12	B9
		B13
		B17
		B18
		B21
11. Comprender que la dinámica diaria en Educación Primaria es cambiante en función de cada estudiante, grupo y situación y saber ser flexible en el ejercicio de la función docente.	A1	B1
	A9	B2
	A11	B6
	A12	B7
		B8
		B12
		B16
		B18
		B20
		B21

Contenidos

Tema	
1. FUNDAMENTACIÓN CONCEPTUAL	1.1. La organización escolar. 1.2. El centro como unidad organizativa: funciones directivas, de gestión pedagógica y de administración. 1.3. El centro y la comunidad educativa.
2. SUBSISTEMA AMBIENTAL/CONCEPTUAL	2.1. La estructura del sistema escolar.
3. SUBSISTEMA DE PLANIFICACIÓN	3.1. Plan de centro. 3.2. El centro como unidad organizativa: funciones directivas, de gestión pedagógica y de administración escolar: características y niveles.
4. SUBSISTEMA ESTRUCTURAL	4.1. La organización de alumnos, profesores, recursos, espacios, horarios, actividades.
5.- SUBSISTEMA RELACIONAL	5.1.- La participación en los centros educativos. 5.2.- El clima organizativo. 5.3.- La cultura organizativa. 5.4.- El conflicto en las organizaciones educativas.

6. SUBSISTEMA DE DIRECCIÓN Y LIDERAZGO	6.1. Dirección en las organizaciones educativas. 6.2. Los proyectos de dirección. 6.3. De la dirección al liderazgo.
7.- SUBSISTEMA DE CAMBIO/ DESARROLLO ORGANIZATIVO	7.1.- Evaluación de centros. 7.2.- Análisis de experiencias de organización. 7.3.- Referencia de modelos y elementos estudiados a centros de educación primaria.
8. ORGANIZACIÓN ESCOLAR DIFERENCIADA	8.1. Análisis de experiencias de organización. 8.2. Referencia de modelos y elementos estudiados a centros de educación infantil.
9.- LA ORGANIZACIÓN ESCOLAR EN EL PRÁCTICUM	9.1.- Aportaciones de la Organización Escolar al Prácticum.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	2	4
Tutoría en grupo	10	10	20
Seminarios	10	20	30
Trabajos de aula	12	24	36
Sesión magistral	14	42	56
Pruebas de respuesta corta	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Actividades introductorias	Esta sesión servirá para presentarle a los estudiantes la materia: competencias, contenidos, planificación, metodología, atención personalizada, evaluación y bibliografía.
Tutoría en grupo	A través de ellas, el profesor facilitará y orientará a los alumnos en su proceso formativo, tanto en aspectos relativos a la materia como al proceso de aprendizaje. Computan en la evaluación continua.
Seminarios	A través de los seminarios se abordarán temas específicos que permiten profundizar los contenidos de la materia. Se utilizan como complemento de las clases teóricas. Computan en la evaluación continua.
Trabajos de aula	En los trabajos de aula los alumnos, de forma individual o en grupos, realizarán proyectos supervisados por el profesor. Computan en la evaluación continua.
Sesión magistral	A través de esta metodología se hará la presentación de los temas lógicamente estructurados con la finalidad de facilitar información organizada siguiendo criterios adecuados a la finalidad de los mismos. Consistirá en la exposición verbal por parte del profesor de los contenidos de la organización escolar. Computa en la evaluación continua.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Tutoría en grupo	Durante la realización de las metodologías de tutoría, estudio de casos y realización de proyectos, los mismos que durante la realización de portafolios/dossiers y trabajos y proyectos, es decir, durante el tiempo en que se realizan estas actividades se prestará la atención adecuada a los estudiantes al objeto de atender y resolver sus dudas referidas a la materia.

Evaluación

	Descrición	Cualificación
Tutoría en grupo	Durante la realización de la tutoría en grupo se atiende al alumno en su aprendizaje según sus perfiles diferenciados. En su desarrollo se realizará una evaluación continua y formativa utilizando los procedimientos de: - Observación (registros, listas de control, cuestionarios, etc.)	15
Seminarios	En la evaluación de esta actividad se tendrá en cuenta la búsqueda de documentación, lecturas e intervenciones realizadas.	20
Trabajos de aula	En la evaluación de los trabajos de aula se tendrán en cuenta los siguientes criterios: - Aspectos formales: hasta 15% - Calidad de los trabajos: hasta 70% - Exposición oral y respuesta a las preguntas planteadas: hasta 15%	20
Sesión magistral	Como actividad evaluadora tiene por objeto evaluar las actividades y tareas realizadas durante su ejecución. Para ello se utilizarán los procedimientos de: - Preguntas intercaladas durante el desarrollo de la lección. - Técnicas de autoevaluación. - Informes sobre actividades realizadas.	25

Pruebas de respuesta corta	A través de estas pruebas se pretende constatar la precisión conceptual y terminológica de los aspectos relativos a la organización escolar. En este tipo de exámenes cada pregunta corta tiene una puntuación individual, la suma de estas preguntas refleja la puntuación del examen; para aprobar es necesario obtener, al menos, el 60% de dicha puntuación.	20
----------------------------	--	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

La nota final de la materia tiene dos componentes:

1º. La/s puntuación/es obtenidas por el trabajo realizado durante el curso (Evaluación continua).

2º. La calificación obtenida en la prueba de respuesta corta (examen).

Si bien, para superar la materia, la nota del examen tiene que ser, como mínimo, un 60% del valor del mismo.

En el caso de no superar la materia en la primera convocatoria, la nota de la evaluación continua se mantendrá para la segunda convocatoria.

De no tener superada la materia, las competencias no adquiridas serán evaluadas nuevamente en la convocatoria de julio.

Según la normativa vigente, con independencia de su asistencia o no a las clases el alumnado gozará de condiciones equivalentes de evaluación.

Fuentes de información

- Ainscow, M., **MEJORAR LAS ESCUELAS URBANAS. LIDERAZGO Y COLABORACIÓN**, Narcea, 2008,
- Bolívar Botía, A., **LOS CENTROS EDUCATIVOS COMO ORGANIZACIONES QUE APRENDEN. PROMESA Y REALIDADES**, Madrid: La Muralla, D. L. 2000,
- Cantón Mayo, I., **LAS ORGANIZACIONES ESCOLARES. HACIA NUEVOS MODELOS**, FUNDEC, 2000,
- Cid Sabucedo, A., **EL CLIMA ESCOLAR**, Tórculo, 2002,
- Cid Sabucedo, A., **LOS PROYECTOS DE DIRECCIÓN**, Aurea, 2000,
- Cid Sabucedo, A., **MACROORGANIZACIÓN ESCOLAR. EL SISTEMA EDUCATIVO, ESTRUCTURA Y CARACTERÍSTICAS**, Departamento de Didáctica y Organización Escolar, 1996,
- Cid Sabucedo, A., **PRACTICUM I: PRÁCTICAS DE OBSERVACIÓN Y DE INVESTIGACIÓN. APLICACIÓN SOBRE EL CONTEXTO DONDE SE REALIZA LA ENSEÑANZA**, Copytema, 1996,
- Feito, R., **LOS RETOS DE LA PARTICIPACIÓN ESCOLAR: ELECCIÓN, CONTROL Y GESTIÓN DE CENTROS EDUCATIVOS**, Madrid: Morata, 2011,
- Gather Thurler, M. y Maulini, O. (2010), **LA ORGANIZACIÓN DEL TRABAJO ESCOLAR: UNA OPORTUNIDAD PARA REPENSAR LA ESCUELA**, Barcelona: Editorial GRAÓ,
- Gimeno Sacristán, J., **EL SISTEMA EDUCATIVO. UNA MIRADA CRÍTICA**, CISS-Praxis-Cuadernos de Pedagogía, 2004,
- González González, Mª T., **ORGANIZACIÓN Y GESTIÓN DE CENTROS ESCOLARES**, Prentice-Hall, 2003,
- Grau Rubio, C., **EDUCACIÓN ESPECIAL. DE LA INTEGRACIÓN ESCOLAR A LA ESCUELA INCLUSIVA**, Promolibro, 1998,
- Lorenzo, M., **ORGANIZACIÓN ESCOLAR. LA CONSTRUCCIÓN DE LA ESCUELA COMO ORGANIZACIÓN**, Ediciones Pedagógicas, 1995,
- Matín-Moreno, Q., **BANCOS DE TALENTO: PARTICIPACIÓN DE LA COMUNIDAD EN LOS CENTROS DOCENTES**, Madrid: Sanz y Torres, D. L. 2000,
- Pacual Pacheco, R; Villa Sánchez, A. y Auzmendi Escribano, E., **EL LIDERAZGO TRANSFORMACIONAL EN LOS CENTROS DOCENTES: UN ESTUDIO EN LAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS DEL PAÍS VASCO Y CASTILLA-LEÓN**, Bilbao: Mensajero, D.L. 2006,
- Pérez Gómez, A. I., **LA CULTURA ESCOLAR EN LA SOCIEDAD NEOLIBERAL**, Morata, 1998,
- Pérez Pérez, J. C. (coord.), **GESTIÓN DE CALIDAD EN LA ORGANIZACIÓN Y DIRECCIÓN DE CENTROS ESCOLARES**, Ministerio de Educación y Ciencia. Instituto de Formación del Profesorado, D. L. 2005,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Educación: Diseño y desarrollo del currículo de la educación primaria/O05G120V01201

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Diseño y desarrollo del currículo de la educación primaria/O05G120V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Teoría e historia da educación				
Materia	Educación: Teoría e historia da educación			
Código	O05G120V01102			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vieites García García, Manuel F.			
Profesorado	Vieites García García, Manuel F.			
Correo-e	mvieites@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Como materia de formación básica, a denominada Educación. Teoría e Historia da Educación ten como finalidade introducir ao futuro graduado no universo educativo a través da análise da educación como práctica cultural presente en todas as sociedades e estreitamente relacionada con cuestións sociais, económicas e políticas. Persegue que o futuro graduado coñeza e valore nunha perspectiva crítica o concepto de educación e os seus procesos, axentes, institucións, xunto coa súa evolución histórica e o proceso de configuración do sistema educativo. Busca igualmente unha comprensión histórica, contextual e crítica do fenómeno educativo, que oriente finalmente a súa praxe profesional nunha perspectiva reflexiva. Tamén se analizan os aspectos básicos do desenvolvemento histórico da educación en España e en Galicia, prestando especial atención á Educación Primaria, e ao proceso de configuración do seu profesorado, da súa formación e da súa lexitimación socioprofesional.			

Competencias de titulación

Código	
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B13	Razoamento crítico
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Analizar, comprender e avaliar a a educación como feito e como acción-intervención desde os marcos teóricos que nos proporcionan distintas teorías contemporáneas da educación	A12	B13 B20
Analizar a evolución histórica das institucións educativas formais e non formais tendo en conta os condicionamentos sociais, políticos e normativos	A3	B1 B3 B13
Desenvolver un coñecemento reflexivo e crítico da educación que permita comprender a complexidade do proceso educativo	A3	B2 B3
Valorar a acción educativa do mestre na educación primaria como un proceso de intervención profesional, o que supón explicar, xustificar e xenerar pedagóxicamente a súa intervención	A8	B7 B8 B19

Contidos

Tema

I. CONCEPTO, FINALIDADE E SISTEMAS DE EDUCACIÓN	A educación como proceso de comunicación. Natureza, dimensións e finalidades da educación. Suxeitos, tempos, espazos e tipoloxías na educación. Educación e sistema: axentes, estruturas e funcións do sistema educativo.
II O COÑECEMENTO CIENTÍFICO DA EDUCACIÓN	Saber pedagóxico e coñecemento científico. A pedagogía como ciencia e como disciplina. O coñecemento da educación e as ciencias da educación. Achegas para a praxe educativa.
III. AXENTES E INSTITUCIÓNS EDUCATIVAS	Familia, comunidade, sociedade. O Estado e a función educadora. Do centro escolar á cidade educadora. Movements e institucións educativas. Organismos internacionais.
IV. TEORÍAS EDUCATIVAS CONTEMPORÁNEAS	Antecedentes e inicio da modernidade pedagóxica. A escola nova. Teorías socialistas. Teorías antiautoritarias. Teorías personalistas. Teorías críticas coa institución escolar. A teoría educativa no inicio do século XXI.
V. HISTORIA DA ESCOLA PRIMARIA	Nacemento e desenvolvemento dos sistemas educativos. Os procesos de escolarización e a educación básica. A escola primaria na súa historia e no momento actual.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	20	10	30
Debates	8	8	16
Traballos de aula	7.5	7.5	15
Seminarios	8	8	16
Presentacións/exposicións	7	7	14
Traballos tutelados	0	32	32
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	0	2	2
Cartafol/dossier	0	20	20
Probas de resposta curta	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación da persoa responsable da docencia e do programa da materia. Avaliación inicial de expectativas, coñecementos e actitudes.
Sesión maxistral	Exposición por parte da persoa responsable da docencia dos contidos da materia e das bases teóricas e directrices do traballo a desenvolver polo estudiantado.
Debates	O alumnado comentará e analizará nunha perspectiva reflexiva e crítica cuestións cunha orientación teórica e práctica vinculadas cos contidos básicos da materia
Traballos de aula	Orientados a analizar casos, estudo de situacións, comentar textos ou afondar ou complementar os contidos da materia.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico. Empréganse como complemento das sesións maxistrais, para desenvolver competencias instrumentais relacionadas co marco teórico da materia.
Presentacións/exposicións	Terán como finalidade a exposición de comentarios, recensións, actividades ou traballos de tipo individual e/ou colectivo por parte do alumnado con debate posterior.
Traballos tutelados	O alumnado deberá realizar de forma individual e/ou grupal varios traballos sobre algúns dos temas vinculados cos contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de tutoría docente individual fóra da aula. Seguimento individual do desenvolvemento que cada persoa presenta na aula.
Seminarios	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de tutoría docente individual fóra da aula. Seguimento individual do desenvolvemento que cada persoa presenta na aula.
Presentacións/exposicións	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de tutoría docente individual fóra da aula. Seguimento individual do desenvolvemento que cada persoa presenta na aula.
Debates	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de tutoría docente individual fóra da aula. Seguimento individual do desenvolvemento que cada persoa presenta na aula.

Traballos tutelados	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia, sexa durante o traballo na aula sexa durante o tempo de titoría docente individual fóra da aula. Seguimento individual do desenvolvemento que cada persoa presenta na aula.
---------------------	--

Probos	Descrición
Cartafol/dossier	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Asistencia e participación activa na clase e nas actividades de aula, así como en presentacións de traballos.	10
Traballos tutelados	Realización de traballos, comentarios ou recensións.	20
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	Proba de carácter escrito no que se deberán analizar documentos ou desenvolver cuestións vinculadas cos eixes temáticos do programa.	40
Cartafol/dossier	O alumnado deberá realizar un seguimento das actividades de aula e trasladalo a un documento xeral que recolla os contidos tratados na materia xunto coas súas achegas persoais.	10
Probos de resposta curta	Proba de carácter escrito con preguntas nas que o alumnado deberá escoller a resposta correcta entre varias posibles.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado deberá comunicar ao profesor por cal dos dous procesos de avaliación vai optar na primeira quincena do curso, agás no caso do alumnado que perda o dereito á avaliación continua por faltas de asistencia. Calquera outra circunstancia, deberá ser comunicada ao profesor para os efectos da avaliación. **Avaliación continua para o alumnado asistente.** Realizarase segundo os seguintes parámetros:

1. Asistencia e participación en clase: 10%. (1 punto)
2. Traballos tutelados individuais ou colectivos, que poden tratar do comentario dun libro: 20%. (2 puntos)
3. Cartafol: 10%. (1 punto)
4. Proba escrita na que se desenvolverán subtemas do programa: 40% (4 puntos)
5. Proba escrita de resposta curta: 20% (2 puntos)

Para obter unha cualificación positiva o alumnado deberá conseguir o 50% en cada dos apartados.

O alumnado asistente que non supere o proceso de avaliación continua deberá realizar unha proba extraordinaria seguindo as instrucións do profesor coa finalidade de traballar aqueles contidos non superados e conseguir as competencias a eles asociadas.

Avaliación de non asistentes. Terán a consideración de non asistentes aqueles alumnos/as que non consigan o 80% da asistencia. A ficha con foto e datos persoais deberá ser entregada ao profesor nas dúas primeiras semanas de clase. Para a superación da materia deberá conseguirse o 50% de todos os apartados sinalados na avaliación. A avaliación común e extraordinaria para o alumnado non asistente consistirá en:

1. Cartafol que conterá un desenvolvemento de varios subtemas do programa. 2 puntos.
2. Traballo individual programado co profesor que consistirá no desenvolvemento dun suposto teórico ou práctico: 2 puntos.
3. Proba escrita que consistirá no desenvolvemento desubtemas incluídos no temario: 6 puntos. **IMPORTANTE: No caso de superar algunha das partes da materia conservase a cualificación para o mesmo curso académico, debendo superar unicamente as probas nas que non se obtivera a cualificación mínima sinalada máis arriba.**

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía básica, que será complementada con bibliografía específica, de ser necesario, para cada tema ou subtema.

Carreño, M. (ed.) (2000): *Teorías e institucións contemporáneas de educación*, Madrid, Síntesis.

Colom Cañellas, A., e Núñez Cubero, Luís (2005): *Teoría de la educación*, Madrid, Síntesis.

Escolano Benito, Agustín (2002): *La educación en la España contemporánea*, Madrid, Biblioteca Nueva.

Pozo Andrés, María del Mar (ed.) (2009): *Teorías e institucións contemporáneas de educación*, Madrid, Biblioteca Nueva.

Suárez Díaz, Reinaldo (2005): *La educación*, México, Trillas.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Historia: Historia do presente/O05G120V01203

Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/O05G120V01104

Socioloxía: Socioloxía da educación/O05G120V01105

Ética e deontoloxía profesional/O05G120V01903

Outros comentarios

Resulta aconsellable que o alumnado coñeza a maneira de traballar cun procesador de textos, e igualmente que saiba como facer uso dos recursos dispoñibles na rede como fontes de información pero nunca como fontes para a realización mimética de traballos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología do desenvolvemento de 6 a 12 anos**

Materia	Psicología: Psicología do desenvolvemento de 6 a 12 anos			
Código	O05G120V01103			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Conde Rodriguez, Maria Angeles			
Profesorado	Conde Rodriguez, Maria Angeles Sepúlveda Gradín, Juan Vicente Sueiro Dominguez, Encarnacion			
Correo-e	angelesconde@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha materia de carácter básico, situada no primeiro curso do grao de educación primaria. Facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos psicolóxicos (memoria, cognición, linguaxe, etc.) ao longo do período de 6 a 12 anos. Estes coñecementos son fundamentais na formación de mestres xa que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ao desenvolvemento de nenos e nenas a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
A9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer as características dos estudantes de primaria así como os seus contextos coa finalidade de estimular e potenciar o desenvolvemento persoal de nenos e nenas.	A2	B1
	A4	B2
Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade dos estudantes de primaria.	A4	B1
		B2
		B6
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicología do desenvolvemento na idade escolar.	A2	B2
	A8	B8
	A10	B16
		B17
Promover o traballo autónomo e en equipo coa finalidade de mellorar o logro académico e desenvolver estratexias que permitan posteriormente participar na mellora dos procesos de desenvolvemento a través das prácticas educativas.	A2	B7
	A4	B8
	A9	B9
	A10	B15
		B16

Contidos	
Tema	
Paradigmas e teorías do desenvolvemento humano.	Desenvolvemento psicolóxico. Controversias conceptuais. Modelos e teorías explicativas do desenvolvemento.
Contextos e factores do desenvolvemento na idade escolar.	Contextos humanos de desenvolvemento. A interacción como contexto de desenvolvemento. Desenvolvemento, aprendizaxe, cultura e educación. Ámbitos de socialización: Socialización a través da familia. Socialización no ámbito escolar. O xogo. Os medios audiovisuais.
Desenvolvemento físico e psicomotriz dos 6 aos 12 anos.	Desenvolvemento físico e habilidades motrices. Desenvolvemento dos sistemas de acción. Desenvolvemento da grafomotricidade: debuxo e escritura.
Desenvolvemento Cognitivo e intelectual	Desenvolvemento da atención, memoria e coñecemento. Pensamento operacional concreto. A metacognición. Comunicación, linguaxe e pensamento.
Desenvolvemento comunicativo e da linguaxe entre os 6 e os 12 anos.	Comunicación, linguaxe e pensamento. Desenvolvemento da linguaxe: morfosintáctico, semántico e pragmático. Capacidade metalingüística. Lectura e escritura.
Desenvolvemento da personalidade e afectivo-emocional entre os 6 e os 12 anos.	Desenvolvemento afectivo. Construción da identidade. Autoconcepto e autoestima. Tipificación de xénero e roles de xénero.
Desenvolvemento social: interaccións e relacións sociais dos 6 aos 12 anos.	Coñecemento social das relacións interpersoais e dos sistemas sociais. Contexto e desenvolvemento de normas e valores. Razoamento moral e conduta moral. Conduta prosocial. Interaccións sociais e relacións co grupo de iguais.
Desenvolvemento na adolescencia.	Significado evolutivo da adolescencia. Pensamento formal. Desenvolvemento do autoconcepto. Identidade. Roles de xénero. Desenvolvemento psicosexual. Relacións sociais durante a adolescencia: familia e iguais.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	5	0	5
Estudos/actividades previos	0	15	15
Traballos de aula	16	10	26
Presentacións/exposicións	7	4	11
Debates	4	6	10
Traballos tutelados	10	22	32
Titoría en grupo	7	8	15
Probas de tipo test	2	10	12
Cartafol/dossier	0	15	15
Informes/memorias de prácticas	1	6	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a: - presentación da materia - tomar contacto cos estudantes - recoller información sobre coñecementos e motivacións dos estudantes
Sesión maxistral	Exposición por parte da docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo e as súas bases teóricas
Estudos/actividades previos	Procura, lectura e traballo de documentación, propostas de resolución de problemas e/ou exercicios que se realizarán no aula de forma autónoma por parte do alumnado.
Traballos de aula	Proposta e resolución de actividades e traballos de grupo na aula baixo a supervisión da docente.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo
Debates	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse en un tema de los contenidos de la materia, en el análisis de un caso, en el resultado de un proyecto, ejercicio o problema desarrollado previamente en una sesión magistral...

Traballos tutelados	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia, tanto no aula como fose dela, baixo a dirección da docente
Titoría en grupo	Entrevistas que os grupos manteñen coa docente para asesoramento, apoio e seguimento das actividades da materia. Teñen como obxecto facilitar o desenvolvemento e progreso do informe e memoria de prácticas e a súa realización axustada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Orientacións ao alumnado de forma presencial en aula ou tutoría ou de forma non presencial (correo electrónico ou campus virtual) sobre cuestións relacionadas coas propostas de traballo, os informes ou calquera actividade de aula.
Titoría en grupo	Orientacións ao alumnado de forma presencial en aula ou tutoría ou de forma non presencial (correo electrónico ou campus virtual) sobre cuestións relacionadas coas propostas de traballo, os informes ou calquera actividade de aula.
Traballos de aula	Orientacións ao alumnado de forma presencial en aula ou tutoría ou de forma non presencial (correo electrónico ou campus virtual) sobre cuestións relacionadas coas propostas de traballo, os informes ou calquera actividade de aula.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	
Informes/memorias de prácticas	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Avaliación das actividades desenvolvidas polo estudante no aula tales como exposicións, análises de casos, debates, etc. sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto, etc. Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo.	20
Probas de tipo test	Probas que inclúen preguntas pechadas con varias alternativas de resposta.	30
Cartafol/dossier	Cartafol que inclúe de forma sistematizada un conxunto de documentos e evidencias realizados polos estudantes de forma individual e colectiva que son indicadores de cal foi o seu traballo respecto das actividades da materia no que debe mostrarse dominio suficiente dos contidos, relacións significativas entre os contidos e debe estar expresada de xeito sistematizada e coherente.	20
Informes/memorias de prácticas	Realización de informes das actividades prácticas nos que se desenvolvan, relacionen, organicen os coñecementos e se presenten conclusións propias dos estudantes sobre as mesmas.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia será preciso que o estudante obteña en cada apartado obxecto de avaliación como mínimo o 50% da cualificación de devandito apartado.

Aqueles estudantes que non superen algunha proba de avaliación poderán recuperala nas datas oficiais correspondente á segunda avaliación, no mes de Xullo.

A avaliación continua esixe a asistencia regular de, polo menos o 80% das sesións de clase, traballos tutelados e tutorías de grupos.

No caso de que algún estudante non poida seguir a avaliación continua e o traballo en grupo titorizado pola docente realizará unha proba de contidos teóricos sobre a materia, que suporá un 70%. Ademais dun traballo teórico-práctico ao que corresponderá o 30% da cualificación final. Para superar a materia será preciso que os estudantes obteñan en cada unha das partes (teórica e práctica) un 50% da cualificación total das mesmas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Delval, J. (1994). *El desarrollo humano*. Madrid: Siglo XXI.

Muñoz, A. (coord) (2010). *Psicología del desarrollo en la etapa de Educación Primaria*. Madrid: Pirámide

Palacios, J, Marchesi, A. y Coll, C. (comps.) (1999). *Desarrollo psicológico y educación: Vol. I. Psicología Evolutiva*. Madrid:

Bibliografía Complementaria

- Baltes, P. B., Reese, H. W. & Nesselroade, J. R. (1981). *Métodos de investigación en psicología evolutiva: enfoque del ciclo vital*. Madrid: Morata
- Berger, K.S. y Thompson, R.A. (1997). *Psicología del desarrollo: Infancia y Adolescencia*. Madrid: Editorial Médica Panamericana.
- Clemente, R. A. y Hernández, C. (1996). *Contextos de desarrollo psicológico y educación*. Málaga: Aljibe
- Córdoba, A. I.; Descals, A. y Gil, M.D. (2006). *Psicología del Desarrollo en la Edad Escolar*. Madrid: Pirámide
- Corral, A. y Pardo, P. (2001) *Psicología Evolutiva I. Introducción al desarrollo*. Madrid: UNED
- Craig, G.J. (1997). *Desarrollo Psicológico*. México: Prentice-Hall Hispanoamericana.
- Delgado, B. (2009). *Psicología del Desarrollo. Desde la Infancia a la vejez*. Madrid: McGrawHill
- Donaldson, M. (1979). *La mente de los niños*. Madrid: Morata.
- García Madruga, J.A. y Pardo, P. (1997). *Psicología Evolutiva*, Vol. 2. Madrid: UNED.
- García Madruga, J.A.; Gutiérrez Martínez, F. y Carriedo López, N. (2002). *Psicología evolutiva II. Desarrollo cognitivo y lingüístico*. Vol. 1. Madrid: UNED. Pp. 287-322.
- Giménez-Dasi, M. y Mariscal, S. (2008). *Psicología del Desarrollo. Desde el nacimiento a la primera infancia*. Madrid: McGraw Hill
- González, A.M., Fuentes, M.J., de la Morena, M.L. y Barajas, C. (1995). *Psicología del desarrollo: teoría y prácticas*. Málaga: Aljibe.
- Hoffman, L., Paris, S. y Hall, E. (1995). *Psicología del desarrollo hoy (Vol. 1 y 2)*. Madrid: McGraw-Hill.
- Martí Sala, E. (1991). *Psicología evolutiva: teorías y ámbitos de investigación*. Barcelona: Anthropos.
- Martín, C. y Navarro, J. I. (Coord.) (2009). *Psicología del desarrollo para docentes*. Madrid: Pirámide
- Morrison, G.S. (2005). *Educación Infantil*. Madrid: Pearson.
- Ortega, R. (1999). *Crecer y aprender. Curso de Psicología del desarrollo para educadores*. Madrid: Visor
- Palacios, J. y Rodrigo, M. J. (2001). *La familia como contexto de desarrollo humano*. Madrid: Alianza.
- Papalia, D. y Olds, S.W. (1997). *Desarrollo humano*. Bogotá: McGraw-Hill Interamericana.
- Pérez, M. (1995). *Nuevas perspectivas en psicología del desarrollo*. Madrid: Alianza.
- Perinat, A. (2003). *Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico*. Barcelona. Editorial UOC
- Rice, F.P. (1997). *Desarrollo Humano. Estudio del Ciclo Vital*. México: Prentice-Hall.
- Trianes, M.V. y Gallardo, J.A. (coord.) (2004). *Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares*. Madrid: Pirámide.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Psicología: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/O05G120V01204
Psicología: Psicología da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/O05G120V01205

Outros comentarios

RECOMÉNDASE:

- A asistencia á primeira sesión de clase para poder coñecer os obxectivos da materia, a planificación xeral e as opcións de avaliación da mesma.

- A asistencia continuada ás sesións de clases e ás tutorías para poder seguir o desenvolvemento da materia por parte dos estudantes
 - O uso continuado da plataforma virtual na que se recollen actividades, orientacións e criterios de avaliación para o correcto desenvolvemento da materia.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento				
Materia	Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento			
Código	O05G120V01104			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Mayobre Rodriguez, Purificacion			
Profesorado	Mayobre Rodriguez, Purificacion			
Correo-e	pmayobre@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia é unha introdución ao estudo de toda unha problemática na que todas as persoas estamos inmersas polo mero feito de pertencer a esta sociedade. A análise abórdase desde un enfoque filosófico, é dicir, autorreflexivo, crítico e autocrítico.			

Competencias de titulación	
Código	
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender a filosofía como saber específico que se ocupa de problemas que incumben á totalidade.		B1
Coñecer e comprender os problemas filosóficos no seu contexto e entender a vinculación con outras manifestacións culturais do momento.	A8	B13
Coñecer e entender os esquemas de pensamento que estiveron e están presentes na historia da cultura occidental e na nosa configuración mental.	A3	B13
Coñecer as ideas que forxan o noso presente en contextos multiculturais.	A3	B12
Capacidade para organizar coherentemente ideas e argumentos.		B1 B3
Capacidade para analizar, valorar e discutir argumentos alleos.		B6 B13 B19

Contidos	
Tema	
1. A filosofía nun mundo global.	1.1. Aproximación aos conceptos de cultura, sociedade, pensamento. 1.2. Cultura versus civilización. 1.3. Cultura versus natureza 1.4. Linguaxe versus pensamento 1.5. Etnocentrismo versus culturas periféricas 1.6. A filosofía ou a capacidade de pensar a totalidade
2. A modernidade como unha forma concreta de civilización.	2.1. A era da razón. 2.2. Teorías sociais e políticas da modernidade. 2.3. A axenda oculta da modernidade.
3.- Filosofías do século XX.	3.1- Principais correntes de pensamento do século XX e XXI.
4.- A posmodernidade e o pensamento polifónico.	4.1- Retos da posmodernidade: globalización, diversidade cultural e pensamentos alternativos

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	6	40	46
Seminarios	15	22	37
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	21	3	24
Titoría en grupo	8	0	8
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	30	33

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos tutelados	Realización dun traballo de introdución á investigación relacionado coa temática da materia. Exposición por parte do alumnado ante a docente e/ou grupo de estudantes do resultado do traballo.
Seminarios	Presentación e debate dun tema de actualidade a partir da análise dun documento escrito ou gráfico.
Actividades introdutorias	Introdución á materia e explicación do tipo de actividades que se van desenvolver durante o cuadrimestre.
Sesión maxistral	Exposición dos temas do programa.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén coa profesora da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Atención ás dúbidas e dificultades que o alumnado encontre na elaboración das tarefas: traballos, seminarios, comentarios. Seguimento por parte da profesora dos traballos obrigatorios que se han de realizar para superar a materia.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Avaliación do proceso, resultados e presentación dun traballo de iniciación á investigación	35
Seminarios	Presentación e debate dun tema relacionado co temario a partir da análise dun documento escrito ou gráfico.	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame sobre o temario da materia.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segunda convocatoria: De non ter superada algunha das probas ou actividades obxecto da avaliación, poderán recuperalas na convocatoria de xullo.

Alumnado non presencial: O alumnado que non poda asistir á clase regularmente, non poda seguir a avaliación continuada nin asistir a titorización dos traballos, realizará as seguintes probas: Unha proba de contidos teóricos (50%), un traballo (30%), o resumo dos libros (20%) : *Filosofía de la cultura* (que entregará a primeira semán de novembro) e *Feminismo en el mundo global* (que entregará na primeira quincena de xaneiro), reseñados na bibliografía básica.

O alumnado presencial e non presencial ten que alcanzar o 50% en cada unha das probas para superar a materia

Bibliografía. Fontes de información

Ayestarán, Ignacio y otros (eds.), **Filosofía en un mundo global**, Anthropos,
Giner, Salvador, **Historia del Pensamiento Social**, Ariel,
Morente, **Lecciones preliminares de Filosofía**, Porrúa,
Mosterín, Jesús, **Filosofía de la cultura**, Alianza,
Valcárcel, Amelia, **Feminismo en el mundo global**, Cátedra,

En cada tema do programa darase unha bibliografía específica.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Socioloxía: Socioloxía da educación				
Materia	Socioloxía: Socioloxía da educación			
Código	O05G120V01105			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Casado Neira, David			
Profesorado	Casado Neira, David Gomez Suarez, Agueda			
Correo-e	dcneira@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/dcneira			
Descrición xeral	Nesta materia abórdanse os aspectos sociais (nin pedagóxicos, nin didácticos) que inciden na educación primaria.			

Competencias de titulación

Código	
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovala entre os estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas. Poder usar as achegas teóricas da socioloxía como unha ferramenta de análise e comprensión da realidade.	A12	B1 B13 B14
Coñecer a evolución da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar para poder interaccionar coas familias.	A10	B13

Comprender as demandas institucionais da educación no contexto actual (familia, relacións de xénero e interxeracionais, multiculturalidade e interculturalidade, discriminación e inclusión social, desenvolvemento sostible, impacto das linguaxes visuais).	A12	B1 B12 B13
Analizar o impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das tecnoloxías, os cambios nas relacións de xénero e interxeracionais, a multiculturalidade e a interculturalidade, a discriminación e inclusión social e o desenvolvemento sostible.	A4	B1 B13
Descubrir os aspectos sociais non pedagóxicos implicados nos procesos educativos (conxuntura económica, evolución do mercado de traballo, transformacións sociais...).	A6	B1 B21
Adquirir destrezas para solicitar información e analizar sobre os puntos anteriores a través do traballo autónomo e en equipo.	A10	B2 B6 B9
Comprensión de textos complexos, resumir e articular información complexa ou de fontes diferentes.	A8	B1 B6
Competencias para tarefas colaboradoras: capacidade de escoitar e comprender os demais, capacidade para facerse entender (oral, escrita), adaptación e calendarios de traballo e a cumprimentación das tarefas e os tempos, adaptar e reorganizar o traballo, asumir a responsabilidade propia e do grupo.	A10	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B20 B21

Contidos

Tema	
Conceptos xerais de socioloxía.	Sociedade, cultura, socialización
Socioloxía da infancia.	A infancia como categoría social. Infancia e escolarización.
Evolución da familia.	Cambios sociodemográficos e acceso ao mercado de traballo.
Educación e cidadanía.	Xénero, multiculturalidade, discriminación, inclusión social, participación na vida política e económica...).
Contexto social e política educativa.	Demandas sociais da educación e reformas educativas.
Culturas familiares e cultura escolar.	Reproducción cultural e factores sociais do rendemento escolar (clase, xénero...).
Escola, familia e comunidade.	Relación entre educación familiar, demandas da comunidade e práctica na escola.
Reproducción social e cultural.	Currículo oculto e socialización na aula.
O centro educativo como escenario social.	Socioloxía da interacción na aula e resolución de conflitos.
Os media na educación.	Impacto e uso das tecnoloxías na educación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	8	8	16
Traballos tutelados	13	42	55
Sesión maxistral	28	0	28
Probas de tipo test	2	34	36
Traballos e proxectos	2	13	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Directrices de elaboración do traballo, supervisión e resolución de dúbidas
Traballos tutelados	Elaboración dun proxecto de investigación
Sesión maxistral	Explicación de contidos teóricos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Titoría en grupo	Titoría en grupos
Traballos tutelados	Titoría en grupos
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Titoría en grupo	Avaliación continua do proceso de elaboración do traballo	20
Traballos tutelados	Memoria do traballo de investigación teórico/práctico	40
Probas de tipo test	Exame final sobre os contidos teóricos da materia	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia é imprescindible: cumprir os prazos de traballo establecidos ao comezo do curso, aprobar o exame tipo test e a memoria final do traballo de investigación. No caso de non superar a materia, a parte e competencias non adquiridas serán avaliadas na seguinte convocatoria. O sistema de avaliación non establece diferencias entre alumnos e alumnas, asistentes ou non asistentes.

Bibliografía. Fontes de información

Fernández Enguita, Mariano (1999) La escuela a examen. Madrid: Pirámide.
Giner, Salvador; Lamo de Espinosa, Emilio; Torres, Cristóbal (eds.) (1998) Diccionario de sociología. Madrid: Alianza Editorial.
Macionis, John J. & Plummer, Ken (1999) Sociología. Madrid: Prentice Hall.
e o material específico das aulas.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria**

Materia	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria			
Código	O05G120V01201			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Suárez Pazos, María Mercedes Cid González, Antonio Pedro			
Profesorado	Cid González, Antonio Pedro Suárez Pazos, María Mercedes			
Correo-e	antopedronio@uvigo.es msuarez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten como meta fundamental preparar os estudantes para saber programar o seu ensino no nivel de Educación Primaria, aprendendo a elaborar deseños curriculares de aula.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
A9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B14	Compromiso ético
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

1. Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período de 6-12 anos.	A1	B1 B2 B12
2. Coñecer e analizar elementos básicos do currículo de Educación Primaria e cuestionar criticamente as diversas tendencias e propostas curriculares da administración educativa.	A2	B1 B2
3. Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe na aula tendendo ás necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.	A2	B2 B12
4. Seleccionar, desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos axeitados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	A2 A4 A10	B2 B8 B9
5. Lograr unha capacidade de relación e de comunicación, así como de equilibrio emocional nas variadas circunstancias da actividade profesional.	A4 A5 A7	B7 B9 B16
6. Cualificarse para traballar en equipo cos compañeiros e outros profesionais dentro e fóra do centro como condición necesaria para a mellora da súa actividade profesional, compartindo saberes e experiencias.	A7	B7 B9 B11
7. Preparar, seleccionar ou construír materiais didácticos e utilízalos nos marcos específicos das distintas disciplinas atendendo aos principios teóricos da globalización e á súa aplicación ás etapas de Educación Primaria.	A1 A4	B7 B17
8. Desenvolver a capacidade para recompilar, analizar, elaborar, crear, seleccionar e avaliar materiais curriculares apropiados ás características do alumno de Educación Primaria. Controlar e facer o seguimento de proceso educativo e, en particular, de ensino-aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.	A2 A7 A10	B2 B9 B17
9. Utilizar a avaliación, na súa función propiamente pedagóxica e non puramente acreditativa, como elemento regulador e promotor do ensino, da aprendizaxe e da súa propia formación.	A2 A12	B1 B2 B8 B14
10. Potenciar o rendemento académico dos alumnos e o seu progreso escolar, no marco dunha educación integral.	A12	B7 B12 B21
11. Asumir a necesidade do desenvolvemento integral continuo, mediante a autoavaliación da propia práctica.	A8 A9 A10	B8 B14 B21
12. Comprender que a dinámica diaria en Educación Primaria é cambiante en función de cada estudante, grupo, situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.	A7 A10 A11 A12	B12 B14 B19

Contidos

Tema

1. Compoñentes didácticos do proceso de ensino-aprendizaxe.	1.1. Contexto da actuación. O centro. Docentes e discentes. Modelos de escola. 1.2. Os contidos da aprendizaxe. 1.3. As metas a lograr (obxectivos). 1.4. As actividades. 1.5. Métodos e técnicas de ensino. 1.6. Os recursos didácticos. 1.7. A avaliación.
2. Modelos de ensino e de currículo. Deseño curricular e elaboración de proxectos curriculares.	2.1. A planificación e a programación do ensino. 2.2. O deseño curricular e as súas características. 2.3. O DCB de Educación Primaria. 2.4. Os modelos de escola e de aula.
3. Funcións do profesor.	3.1. Tipos de función docente. 3.2. Formación inicial do profesor. 3.3. Formación permanente do profesor. 3.4. A renovación pedagóxica.
4. Os obxectivos e as competencias no currículo de Educación Primaria.	4.1. Tipos de metas e obxectivos. 4.2. Os sete saberes. 4.3. As habilidades básicas na Primaria. 4.4. As competencias do DCB. 4.5. Modelos de escolla de metas.
5. Tarefas de ensino e organización de procesos de ensino-aprendizaxe.	5.1. As actividades e os seus tipos. 5.2. Os grandes métodos de enseñanza 5.3. Os pequenos métodos da enseñanza. 5.4. As técnicas de ensino. 5.5. As unidades didácticas globalizadas.

6. Construción e análise de recursos e materiais didácticos.	6.1. Clasificación dos recursos didácticos. 6.2. Os recursos impresos. 6.3. Os recursos audiovisuais. 6.4. Os recursos manipulativos. 6.5. Os recursos elaborados. 6.6. Os recursos humanos. 6.7. Os recursos aportados pola comunidade. 6.8. O espazo-aula como recurso.
7. A avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe.	7.1. A avaliación como mellora dos procesos. 7.2. Momentos da avaliación. 7.3. Modelos de avaliación.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	5	10	15
Prácticas externas	12	12	24
Obradoiros	7	27	34
Actividades introdutorias	3	0	3
Sesión maxistral	14	14	28
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	3	6	9
Traballos e proxectos	9	13	22
Probas de tipo test	1	6	7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminarios	Estudo e debate en relación ós DCBs. Análise e estruturación do traballo a desenvolver con eles como documento base.
Prácticas externas	Observación de diferentes aulas de Educación Primaria en centros de ensino público e concertado e intervención no seu caso seguindo unha guía de observación elaborada polo docente.
Obradoiros	Elaboración de diferentes recursos didácticos alternativos: de tipo lúdico e manipulativo, audiovisuais, unidades didácticas globalizadas, guiones didácticos, manualidades artísticas para introducir temas do currículo de primaria, deseños curriculares de aula sobre o ciclo anual das festas populares e temas propios da escola primaria (datas significativas, días internacionais, etc.)
Actividades introdutorias	Observación por parte do docente do contido da materia e das actividades a realizar durante o curso.
Sesión maxistral	Información previa dada polo profesor cos esquemas correspondentes dos diferentes contidos básicos que debe contemplar o deseño curricular de aula.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas externas	Seguimento das actividades.
Obradoiros	Seguimento das actividades.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Seminarios	Valoración da participación nos mesmos por observación directa do profesor.	hasta 30
Prácticas externas	Valoración da memoria de prácticas redactada polo alumno e do tempo utilizado para as mesmas.	hasta 10
Obradoiros	Valoración dos traballos prácticos realizados polo alumno (recursos didácticos elaborados).	hasta 20
Sesión maxistral	Elaboración práctica dun deseño curricular de aula sobre un tema escollido polo alumno entre varios. Aplicación da teoría a un caso práctico. Proba tipo test de ítems de contestación única (25%) e proba de contestación llonga (15%) que totaliza un 40%.	hasta 40

Outros comentarios sobre a Avaliación

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non a clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación

Bibliografía. Fontes de información

- ANTUNEZ, S. y DEL CARMEN, M. y OTROS, **Del proyecto educativo a la programación de aula: el qué, el cuando y el como de los instrumentos de la planificación didáctica.**, Grao,
- CAÑAS, A., MARTIN-DIAZ, M^a j. y NIEDA, J., **Competencia en el conocimiento y la interacción con el medio físico. La competencia científica.**, Alianza Editorial,
- CID, A.P., **Diseño y desarrollo del curriculum**, Andavira Editora,
- ESCAMILLA, A., **Las competencias en la programación de aula: infantil y primaria (3-12 años)**, Editorial Garó,
- GIMENO SACRISTÁN, J., **El currículum: Una reflexión sobre la práctica**, Morata,
- GIMENO SACRISTÁN, J., **Teoría de la enseñanza y desarrollo del currículo.**, Anaya,
- GIMENO SACRISTÁN, J. e PÉREZ GÓMEZ, A., **Comprender y transformar la Enseñanza**, Morata,
- GIRALDEZ, A., **Competencia cultural y artística.**, Alianza Editorial,
- GONZALEZ M, D., **Adaptaciones curriculares. Guía para su elaboración**, Aljibe,
- MARTIN, E y MORENO, A., **Competencia para aprender a aprender**, Alianza Editorial,
- MORAL SANTAELLA, C., **Didáctica. Teoría y práctica de la enseñanza.**, Editorial Pirámide.,
- NÉRICI, I.G., **Hacia una didáctica general dinámica**, Kapelusz,
- ORTEGA CARRILLO, J.A. y CHACÓN MEDIANA, A., **Nuevas tecnologías para la educación en la era digital.**, Psicología Pirámide.,
- PEREZ, P. y ZAYAS, F., **Competencia en comunicación lingüística**, Alianza Editorial,
- PUIG, J.M. y MARTIN, X., **Competencia en autonomía e iniciativa personal.**, Alianza Editorial,
- RODRÍGUEZ ROJO, M., **Hacia una didáctica crítica**, La Muralla,
- RICO, L. y LUPIANEZ, J.L., **Competencias matemáticas desde una perspectiva curricular.**, Alianza Editorial,
- SÁNCHEZ HUETE, J.C., **Compendio de Didáctica General.**, CCS,
- TITONE, R., **Metodología Didáctica**, Rialp,
- TORRES SANTOMÉ, J., **El currículum oculto**, Morata,
- TORRES SANTOMÉ, J., **Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado.**, Morata,
- CARMEN, L., **El análisis y secuenciación de los contenidos educativos.**, ICE-Universidad de Barcelona/Horsori,
- ZABALA, A. y RUBIO, M^a j. y CASTILLO, S., **Programación por competencias. Formación y práctica.**, Pearson/Prentice Hall,
- ZABALZA, M.A., **El diseño y desarrollo curricular**, Narcea,
- VIVANCOS, J., **Tratamiento de la información y competencia digital.**, Alianza Editorial,
-

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/O05G120V01101

Educación: Teoría e historia da educación/O05G120V01102

Socioloxía: Socioloxía da educación/O05G120V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria**

Materia	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria			
Código	O05G120V01202			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Raposo Rivas, Manuela			
Profesorado	Raposo Rivas, Manuela			
Correo-e	mraposo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia cumpre un papel fundamental derivado do seu carácter instrumental e formativo: - Ten un carácter instrumental porque traballa as competencias necesarias para o manexo das tecnoloxías como ferramentas para a busca, o tratamento, a organización e a representación da información. Neste senso, serve de apoio a outras materias do plano de estudos - Ten un carácter formativo porque ofrece unha nova visión de cómo ensinar e cómo aprender na escola dentro da sociedade da información e o coñecemento. Nesta materia terás a oportunidade de coñecer, analizar e valorar cal é o novo papel do profesor, dos alumnos e dos elementos que configuran o acto didáctico, cal é a nova maneira de ensinar e aprender coa tecnoloxía. Así coñecerás, entre outras cousas, novos recursos didácticos con base tecnolóxica, cómo deseñar e elaborar materiais didácticos empregando a tecnoloxía, qué estratexias de traballo empregar coas novas tecnoloxías na escola,... Por último, como mestre será necesario que sexas capaz de axudar ós teus alumnos a desenvolverse neste novo entorno tecnolóxico pero cunha visión crítica e reflexiva, que lle permita descubrir nas tecnoloxías unha ferramenta non só para o ocio e o tempo de lecer, senón tamén para a súa formación como cidadáns libres e responsables.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
A9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita

B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
- Identificar as características e funcións que presentan os recursos e os novos medios tecnolóxicos na educación primaria.		B1 B2 B6 B13
- Analizar o contexto da actual sociedade da información e reflexionar sobre o novo contorno social e educativo que xeran as Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TICs), dando lugar á necesidade de adquirir novas competencias persoais e profesionais.	A9 A11 A12	B2 B6 B9 B13 B15 B19 B21
- Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.	A7	B1 B6
Familiarizarse coa lexislación dos marcos reguladores da tecnoloxía dixital.		B1 B2 B6 B15
- Construír unha base de coñecementos, actitudes e habilidades técnicas útiles para o futuro mestre no desenvolvemento da súa actividade profesional que lle permitan unha axeitada utilización dos recursos tecnolóxicos ao seu alcance, analizando e reflexionando sobre as implicacións que a devandita utilización ten no deseño e desenvolvemento curricular.	A7 A9 A11	B2 B5 B6 B9 B15 B21
Adquirir bases teóricas e prácticas para o emprego de habilidades e destrezas que posibiliten o manexo dos novos medios tecnolóxicos e dixitais de formación disciplinar e profesional.	A11	B2 B5 B6 B7 B15 B16 B17 B20 B21
- Ser quen de buscar, seleccionar e avaliar ou deseñar e construír materiais didácticos en soporte tecnolóxico adaptados ás características dos alumnos e dos contidos de aprendizaxe, así como de realizar unha proposta didáctica de integración curricular en contextos específicos.	A7 A11	B2 B5 B6 B15

Aplicar os medios de comunicación da rede ao proceso de ensino-aprendizaxe.	A2 A4 A6 A10 A11 A12	B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 B13 B14 B15 B16 B17 B20 B21
- Adquirir as habilidades necesarias para o manexo técnico, a produción de materiais e a utilización didáctica dos diversos medios e recursos tecnolóxicos: cámara fotográfica, cámara de vídeo, videoproxector, ordenador, impresora, escáner e Internet, etc.	A7	B5 B6 B15
Traballar coas NTIC desde as súas dimensións comunicativa, didáctica, de organización e xestión, así como desde a súa dimensión lúdica.	A1 A2 A4 A5 A6 A10 A11 A12	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B20 B21 B22
- Adquirir as habilidades necesarias para unha axeitada xestión da información con fins educativos: busca, selección, tratamento, organización e representación da información.	A7 A11	B5 B6 B15
Abordar a produción de materiais tecnolóxicos e/ou adaptalos desde alternativas creativas e innovadoras.	A2 A4 A10 A11	B1 B2 B5 B7 B9 B13 B14 B17 B19 B20 B21
- Reflexionar criticamente sobre os determinantes sociais, psicolóxicos e ideolóxicos dos procesos de comunicación e formación mediados por tecnoloxía.	A7 A11	B5 B6 B15
Analizar e avaliar materiais dixitais identificando os seus puntos fortes e feble para integralos no proceso de ensino-aprendizaxe.	A10 A11 A12	B1 B2 B3 B5 B8 B13 B14 B15 B21
- Desenvolver as capacidades de colaboración, participación activa e traballo en equipo como instrumentos básicos da formación como futuros docentes, e tomar conciencia de que o ensino é un labor de equipo.	A7 A11	B5 B6 B9 B15

Utilizar de forma colaborativa as NTIC no contexto socioeducativo da profesión.	A2 A4 A7 A11	B2 B3 B5 B7 B8 B9 B11 B13 B14 B21
- Traballar autonomamente, cun posicionamento académico e unha actitude investigadora ante os procesos educativos en xeral e a educación virtual ou e-learning, en particular.	A7	B5 B6 B15
Controlarse emocionalmente ante as situacións adversas que de forma inesperada pódense presentar na realización do traballo cos medios tecnolóxicos e dixitais.	A11	B2 B6 B7 B16
- Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e da comunicación.	A7	B5 B6 B15
Comprender e aceptar as limitacións que se presenten fronte ao uso das NTIC desde unha actitude de respecto e superación permanente		B1 B2 B13 B14 B16 B21
- Abordar a análise de campo mediante metodoloxía observacional empregando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.	A4 A7	B1 B5 B6
- Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas.	A7 A12	B1 B6 B9 B15

Contidos

Tema	
PARTE TEÓRICA	
	10 temas
Tema 1: As TIC na sociedade da información	1.1. Alfabetización tecnolóxica e competencia dixital 1.2. Impacto social e educativo da cultura audiovisual e dixital 1.3. Papel dos centros educativos na sociedade da información
Tema 2: A integración das TIC en contextos educativos	2.1. Factores que inflúen na súa integración 2.2. Perspectivas curriculares e modelos de integración das TIC 2.3. Proxectos nacionais de implantación das TIC nos centros
Tema 3: Recursos multimedia para a educación	3.1. Concepto, clasificación e características dos multimedia educativos 3.2. Funcións e orientacións para o uso didáctico do multimedia educativo 3.3. Selección e avaliación de multimedias educativos. 3.4. Diseño e elaboración de materiais didácticos multimedia.
Tema 4: Recursos web para a educación	4.1. Ferramentas de comunicación en educación: mail, foros, chat, mensaxería.... 4.2. Aplicacións educativas da Web 2.0 4.3. Metodoloxías de traballo con Internet na aula: webquest, cazas do tesouro...
Tema 5: Novas posibilidades educativas e desafíos na rede	5.1. Seguridade da infancia en Internet 5.2. Entornos virtuais de ensinanza-aprendizaxe
Tema 6: A linguaxe audiovisual e os medios de comunicación de masas	6.1. Lectura de imaxes. A imaxe dixital. 6.2. A televisión e a publicidade na aula. 6.3. Outros medios de comunicación de masas na aula.
Tema 7: Utilización educativa do vídeo e do cine	7.1. Funcións do vídeo na ensinanza 7.2. Metodoloxía, uso e explotación didáctica dos vídeos 7.3. Integración do cine en educación 7.4. O cineforum como estratexia de intervención na aula
Tema 8: Inclusión educativa con apoio das TIC	8.1. As tecnoloxías de apoio a diversidade: tipoloxías e funcións. 8.2. Criterios para a súa inclusión no curriculum. 8.3. Ventaxas da integración das TIC para a inclusión do alumnado.
Tema 9: Novos recursos para os procesos de ensino- aprendizaxe	9.1. Do libro de texto ó libro dixital 9.2. A pizarra dixital na aula. Metodoloxía de traballo.

Tema 10: A avaliación e a titoría a través das TIC 10.1. O portafolio e a rúbrica para a avaliación e seguemento de aprendizaxes

10.2. A acción titorial mediada por TIC

PARTE PRÁCTICA:

Propóñense as seguintes temáticas para os proxectos de traballo. Farase unha sesión de difusión de todos os proxectos na Facultade.

- Lei de protección de datos e Seguridade da infancia en Internet.
- Periódico escolar dixital.
- Televisión escolar.
- Vídeos educativos.
- Materiais e recursos interactivos.
- Pizarra dixital interactiva (PDI).
- Dispositivos móbiles (teléfono móbil, Ipad, tablet...)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	2	14	16
Traballos de aula	2	4	6
Titoría en grupo	2	10	12
Prácticas autónomas a través de TIC	28	42	70
Sesión maxistral	19	19	38
Probas de tipo test	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos vinculados a cada un dos temas.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Van encamiñadas a guiar todo o proceso de aprendizaxe proporcionando documentación, resolvendo dúbidas, orientando traballos, corrixindo propostas, etc.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de forma autónoma.
Sesión maxistral	Exposicións sobre contidos da materia, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou práctica a desenvolver individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Atención personalizada a demanda do alumnado, nas sesións específicas previstas para iso e mediante o horario de titoría sinalado.
Traballos de aula	Atención personalizada a demanda do alumnado, nas sesións específicas previstas para iso e mediante o horario de titoría sinalado.
Presentacións/exposicións	Atención personalizada a demanda do alumnado, nas sesións específicas previstas para iso e mediante o horario de titoría sinalado.
Prácticas autónomas a través de TIC	Atención personalizada a demanda do alumnado, nas sesións específicas previstas para iso e mediante o horario de titoría sinalado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Presentación do proxecto de prácticas realizado a través dunha exposición oral apoiada nun material multimedia e un póster científico	50
Traballos de aula	Realización de actividades vinculadas as sesións teóricas.	10
Probas de tipo test	Proba tipo test de elección múltiple sobre os contidos teóricos da materia	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia é necesario ter unha puntuación mínima na teoría (2'5 puntos, 25% do total da materia) e nas prácticas (2'5 puntos, 25% do total da materia). As competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

O alumnado non asistente debe notificalo a docente o antes posible para determinar as alternativas metodolóxicas e de avaliación que se van seguir.

Bibliografía. Fontes de información

Raposo Rivas, M., **Novas tecnoloxías aplicadas a educación: aspectos técnicos e didácticos**, 2002,
Cebrian De la Serna, M.; Gallego Arrufat, M.J., **Procesos educativos con TIC en la sociedad del conocimiento**, 2011,

Outras lecturas recomendadas:

Raposo Rivas, M. e Doval Ruiz, Mª I. (2005) Practicando con TICs en contextos formativos. Ourense: Aceroplus.

Cabero Almenara, J. (2007) Nuevas Tecnologías aplicadas a la educación. MacGraw Hill

Libros:

Cabero Almenara, J. (Coord); Alonso García, C. M. y otros (2007) Tecnología educativa. Madrid: McGraw-Hill, Interamericana de España.

Cabero Almenara, Julio y Romero Tena, Rosalía (coords.) (2007) Diseño y producción de TIC para la formación. Barcelona: UOC Editorial.

Cabero, J; Córdoba, M. y Fernández Batanero, J. M. (Coords.) (2007) Las TIC para la igualdad. Nuevas tecnologías y atención a la diversidad. Sevilla: Eduforma.

Salinas, J., I. Aguaded e J. Cabero (coords.) (2004) Tecnologías para la educación: diseño, producción y evaluación de medios para la formación docente. Madrid: Alianza Editorial.

Revistas:

AQUÍ **Bordón**. Podes consultar os índices dos artigos na web da Editorial (preme) **British Journal of Educational Technology**. Revista cuatrimestral. Publicada dende 1970 polo National Council for Educational Technology (NCET), Milburn Hill Road, University Science Park. Coventry, CV4 7JJ, UK, London W1. ISSN: 0007-1013. Podes consultar os índices dos artigos na web da Editorial (preme)

AQUÍ **COMUNICAR** Revista de medios de comunicación y educación. Grupo Pedagógico Andaluz "Prensa y Educación" ISSN: 1134-3478. (preme)

EduTec Revista Electrónica de Tecnología Educativa (preme)

Pixel-Bit. Revista de Medios y Educación. Editada polo Secretariado de Recursos Audiovisuales y Nuevas Tecnologías. Universidad de Sevilla. (preme)

Quaderns Digitals. Revista de Nuevas Tecnologías y Sociedad. (preme)

RED, revista de educación a distancia. (preme)

AQUÍ AQUÍ AQUÍ AQUÍ TELOS. Cuadernos de comunicación e innovación. Disponible on-line.

Enlaces de interese educativo:

Institucionais:

Centro de Investigación y Documentación Educativa (CIDE), (Ministerio de Educación) (preme AQUÍ)

EDUCARED (Fundación Telefónica) (preme)

European Schoolnet. É unha iniciativa única, un marco de traballo para a colaboración entre Ministerios Europeos de Educación, pretende aunar a información das distintas redes de educación europeas. (preme)

Instituto de Tecnologías Educativas (ITE), do Ministerio de Educación (preme)

Portal educativo da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia (preme)

Outros comentarios

Para o aproveitamento exitoso da materia RECOMÉNDASE:

- A) Ter un dominio da informática a nivel usuario, o que supón o manexo de aplicacións de carácter xeral (tratamento de textos, base de datos, programas de presentacións, entre outros), do correo electrónico e Internet.
 - B) Ter un dominio dos conceptos e terminoloxía propia da didáctica.
 - C) Ter unha actitude favorable e receptiva para a experimentación e exploración das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías no eido educativo.
 - D) Asistencia continua ás sesións de teoría e práctica. A asistencia a estas clases considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte dos docentes, do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedimentais.
 - E) Que o alumnado non asistente o comunique o antes posible para determinar as alternativas metodolóxicas e de avaliación que se van seguir.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia: Historia do presente**

Materia	Historia: Historia do presente			
Código	O05G120V01203			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Quintana Garrido, Xose Ramon			
Profesorado	Quintana Garrido, Xose Ramon			
Correo-e	xrquintana@edu.xunta.es			
Web	http://webs.uvigo.es/historia_contemporanea			
Descrición xeral	Sobre a base dos coñecementos adquiridos en etapas anteriores, a materia pretende profundar nas destrezas propias da aprendizaxe histórica, entre as que cabe destacar a localización dos acontecementos no espazo e no tempo, o manexo de fontes de información, a interpretación crítica dos datos, a conciencia de que as explicacións causais son produto da interacción dun conxunto de factores diversos, capacidade de análise e síntese ou a emisión de xuízos fundamentados sobre asuntos controvertidos.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
A9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais.		B6 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B16 B17 B18
Coñecer os principios básicos das ciencias sociais (Historia).	A7 A8 A9	B6 B13 B14 B15 B16 B19
Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática.	A4 A5 A7 A9	B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B19 B22
Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturais.	A4 A5 A7 A11	B10 B11 B12 B13 B14 B16
Integrar o estudo histórico dende unha perspectiva instrutiva e cultural.	A3 A4 A5 A7 A8 A9 A11 A12	B1 B2 B3 B6 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19 B20 B22
Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos.	A7 A8 A9	B1 B2 B6 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B16 B17

Saberse adaptar aos cambios sociais, económicos e culturais e saber aplicalos ao coñecemento propio das ciencias sociais.	A2	B1
	A4	B2
	A5	B3
	A6	B6
	A9	B8
	A10	B9
	A11	B11
		B12
		B13
		B14
		B15
Promover o desenvolvemento de identidades culturais a través do coñecemento histórico e social.	A2	B2
	A3	B3
	A4	B6
	A5	B7
	A7	B8
	A8	B9
	A9	B11
	A11	B12
	A12	B13
		B14
		B15
Expoñer e aplicar as técnicas e métodos propios da historia (categorías temporais, representación de ciclos e etapas, emprego de fontes, etc.)	A4	B1
	A5	B2
	A7	B6
	A8	B9
	A10	B11
		B13
		B15
		B16
		B17
		B19
		B22
Expoñer o proceso de conceptualización do tempo en xeral e do tempo histórico en particular (sucesión, simultaneidade, duración, ritmo) entre os 3 e 12 anos.	A4	B1
	A5	B2
	A7	B6
	A8	B9
	A10	B11
		B13
		B15
		B16
		B17
		B19
		B22
Coñecer e valorar as perspectivas da Historia do Presente e os diferentes obxectos de estudo abordados.	A4	B1
	A5	B2
	A7	B6
	A8	B9
		B11
		B13
		B15
		B16
		B17
		B19
		B22

Contidos

Tema

Conceptos Básicos.	A Historia. Historia e historia do presente.
As bases do mundo actual.	Xeopolítica e relacións internacionais. Evolución económica.
Historia e Tempo: o tempo Histórico.	A diversidade do tempo histórico. Periodización e cronoloxía.
Movimentos sociais e políticos na historia.	Os movementos de contestación social. Xénero e desigualdade social.
Sociedade, Cultura e comunicación: o mundo actual.	Debate sobre a globalización económica. Crecemento e desenvolvemento sostible.
Sociedade e cultura de consumo: novos modelos culturais.	Transculturalidade e sociedades multiculturais. A cultura mediática e as novas tecnoloxías da información.
O cambio histórico e a súa dimensión cultural.	Enfoque histórico nas transformacións do mundo actual. Cambio social, económico e tecnolóxico.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	7	21	28
Traballos tutelados	3	3	6
Presentacións/exposicións	4	4	8
Outros	8	16	24
Sesión maxistral	30	30	60
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	6	8
Informes/memorias de prácticas	0	1	1
Traballos e proxectos	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminarios	Traballo en profundidade sobre un tema (monográfico). Ampliación e relación dos contidos dados nas sesións maxistras coas tarefas profesionais.
Traballos tutelados	Realización dun traballo bibliográfico ou de investigación en grupo. Control na aula do desenvolvemento das diferentes fases do traballo e resolución de dúbidas.
Presentacións/exposicións	Exposición sintética na aula dos traballos realizados en grupo.
Outros	Comentario de textos históricos
Sesión maxistral	Exposición dos temas na aula por parte do profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Resolución de dúbidas sobre a materia explicada nas leccións maxistras, sobre as lecturas recomendadas para a preparación das clases prácticas e seminarios. Resolución de dúbidas e problemas que poidan aparecer a medida que leva a cabo a elaboración do traballo en grupo. Resolución de calquera outra dúbida ou problema que se lle poida presentar ao alumno.
Traballos tutelados	Resolución de dúbidas sobre a materia explicada nas leccións maxistras, sobre as lecturas recomendadas para a preparación das clases prácticas e seminarios. Resolución de dúbidas e problemas que poidan aparecer a medida que leva a cabo a elaboración do traballo en grupo. Resolución de calquera outra dúbida ou problema que se lle poida presentar ao alumno.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Proba teórica sobre os conceptos básicos e contidos do temario.	30%
Informes/memorias de prácticas	Entrega dos comentarios de texto realizados nas clases prácticas.	40%
Traballos e proxectos	Realización dun traballo bibliográfico en grupo sobre tema libre relacionado cos contidos da materia.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Valorarase a calidade das actividades realizadas e o grao de participación e implicación. En concreto, a precisión conceptual, o nivel de elaboración de ideas, a crítica fundamentada, a organización persoal de ideas e contidos, a coherencia no discurso, a claridade expositiva, o coidado nos aspectos formais académicos e de presentación, a utilización de recursos

metodolóxicos e materiais.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

No caso de alumnos non asistentes deberán xustificar axeitadamente a causa da súa non asistencia no comezo do cuatrimestre. Deberán realizar as mesmas probas pero de xeito individual e non se terá en conta para a súa cualificación a asistencia e participación.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

La Historia vivida : sobre la historia del presente / Julio Aróstegui, **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 94 AROS,J --**

La Ilustración y sus enemigos : dos ensayos sobre los orígenes de la Modernidad / Anthony Pagden ; e **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 1 PAGD,A --**

El Mundo contemporáneo : historia y problemas / Julio Aróstegui, Cristian Buchrucker y Jorge Saborid **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 94 mund --**

Un Mundo sin rumbo : crisis de fin de siglo / Ignacio Ramonet ; [versión castellana de Antonio Albiñ **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 32 RAMO,I --**

El Oficio de historiador / por Enrique Moradiellos **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 9:37 MORA,E --**

¿Qué es la globalización? : falacias del globalismo, respuestas a la globalización **Beck, Ulrich **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 316 BECK,U --****

La Sociedad del riesgo : hacia una nueva modernidad / Ulrich Beck ; [traducción, Jorge Naverro, Dani **Beck, Ulrich **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 316 BECK,U --****

La Sociedad multiétnica : pluralismo, multiculturalismo y extranjeros / Giovanni Sartori ; traducción **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 316 SART,G --**

La Sociedad red : una vision global / Manuel Castells (ed.) ; traducción de Francisco Muñoz de Busti **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 316.77 soci --**

Tiempo y tiempo histórico : un saber que se aprende, un saber que se enseña / Mª Esther Guibert Nava **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 9:37 GUIB,M --**

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

Historia de las civilizaciones (sin autor) **BUV Ourense -- Depósito: OUR 35920 v.1 --**

Historia do mundo contemporáneo / Jesús de Juana López, Julio Prada Rodríguez **BUV Ourense -- OUR 94"18/19" /234(A)**

Historia general de las civilizaciones / dir. Maurice Crouzet **BUV Ourense -- Depósito: OUR 49406 v.1 --**

Breve historia de la cultura / Ernst H. Gombrich ; traducción de Carlos Manzano y Luis Alonso López **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 94 GOMB,E --**

El Choque de civilizaciones y la reconfiguración del orden mundial / Samuel P. Huntington **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 327 HUNT,S --**

Civilizaciones : la lucha del hombre por controlar la naturaleza / Felipe Fernández-Armesto **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 94 FERN,F --**

La condición postmoderna : informe sobre el saber / Jean-François Lyotard ; traducción de Mariano An **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 316 LYOT,J --**

La Cultura europea del siglo XX / George L. Mosse **BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 94 MOSS,G --**

La Cultura : todo lo que hay que saber / Dietrich Schwanitz ; traducción de Vicente Gómez Ibáñez **BUV Bca**

Campus Pontevedra -- BCP 82 SCHW,D --

Cultura y culturas en la historia / Quintas Jornadas de Estudios Históricos organizadas por el Depar_Jornadas de Estudios Históricos (5ª. 1993. Salamanca) BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 94 JORN --

Enciclopedia del pensamiento político / dirigida por David Miller ... [et al.] BUV Bca Campus Pontevedra -- Referencia: BCP R 321(038) --

La Interpretación de las culturas / por Clifford Geertz ; [traducción, Alberto L. Bixio] BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 39 GEER,C --

Los Límites del crecimiento : 30 años después / Donella Meadows, Jorgen Randers, Dennis Meadows BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 330 MEAD,D --

La Paradoja del poder norteamericano / Joseph S. Nye ; traducción de Gabriela Bustelo BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 327 NYE,J --

¿Por qué los humanos tenemos culturas? : una aproximación a la antropología y la diversidad social Carrithers, Michael BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 39 CARR,M --

La Sociedad del riesgo : hacia una nueva modernidad / Ulrich Beck ; [traducción, Jorge Naverro, Dani BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 316 BECK,U --

Universalidad y diferencia / Salvador Giner y Ricardo Scartezzini (eds.) ; Helena Béjar ... [et al.] Campus Pontevedra -- BCP 316 univ --

La Vida cotidiana : historia de la cultura material Pounds, Norman J. G. BUV Bca Campus Pontevedra -- BCP 39 POUN,N --

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicología: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento				
Materia	Psicología: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento			
Código	O05G120V01204			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Deaño Deaño, Manuel			
Profesorado	Deaño Deaño, Manuel			
Correo-e	deano@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trataremos de coñecer e identificar as principais dificultades de aprendizaxe e dos trastornos do desenvolvemento, a súa avaliación e principios básicos da intervención.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A4	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B8	Toma de decisións
B15	Aprendizaxe autónoma

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Identificar e planificar na resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos tipos de aprendizaxe.	A2	B2
Identificar dificultades de aprendizaxe e disfuncións de personalidade.	A1	B8
Aplicar os coñecementos adquiridos para favorecer a aprendizaxe e o desenvolvemento en contextos diversos e plurais.	A2 A4	B2 B15
Analizar de forma crítica os coñecementos provenientes da psicología da educación e do desenvolvemento para construír unha visión propia, integradora e articulada que permita a mellora, a aprendizaxe e o desenvolvemento dos nenos e nenas con necesidades específicas de apoio educativo.	A1	B8
Informalas e colaborar no seu tratamento.	A4 A10	B1 B2 B3

Contidos

Tema	
As necesidades específicas de apoio educativo. Identificación, prevención e intervención psicoeducativa nas dificultades na aprendizaxe escolar, durante a Educación Primaria	Concepto e tipos de dificultades de aprendizaxe escolar en Primaria. Identificación das dificultades de aprendizaxe. Avaliación baseada en procesos. Avaliación de dominio específico de aprendizaxe. Intervención psicoeducativa en dificultades específicas de aprendizaxe escolar

Identificación, prevención e intervención psicoeducativa nas dificultades na aprendizaxe escolar asociadas a factores sociais en Educación Primaria	Identificación das dificultades globais de aprendizaxe. Avaliación baseada en procesos e dominios específicos. Intervención psicoeducativa en necesidades específicas de apoio educativo asociadas ao xénero, etnia, diversidade cultural e inmigración
Identificación, prevención e intervención psicoeducativa en trastornos do desenvolvemento na Educación Primaria.	Intervención psicoeducativa en necesidades específicas de apoio educativo asociadas a trastornos do desenvolvemento.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	15	40	55
Traballos tutelados	8	40	48
Sesión maxistral	30	17	47

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminarios	Explicación detallada dos diferentes grupos do traballo que están realizando
Traballos tutelados	Explicación da realización das diferentes tarefas asignadas individualmente.
Sesión maxistral	Explicación do profesor dos aspectos xerais de cada un dos temas da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Trátase de resolver de forma individualizada as diferentes dúbidas e cuestións que os alumnos, ben de xeito individual ou en pequeno grupo, teñan con respecto aos contidos da materia, a execución práctica dos traballos, a elaboración de traballos ou a redacción final dos mesmos.
Traballos tutelados	Trátase de resolver de forma individualizada as diferentes dúbidas e cuestións que os alumnos, ben de xeito individual ou en pequeno grupo, teñan con respecto aos contidos da materia, a execución práctica dos traballos, a elaboración de traballos ou a redacción final dos mesmos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Seminarios	Valoración das motivacións e argumentos expostos para seleccionar o tema do traballo.	25
	Avaliación da capacidade para comunicar os argumentos da elección e realización do tema do traballo seleccionado	
Traballos tutelados	Avaliación das tarefas realizadas para a resolución do caso e o seu seguimento periódico.	50
Sesión maxistral	Valoración dos contenidos básicos da materia que se recollerán no traballo final presentado.	25

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para os estudantes que sigan a avaliación continua, os traballos serán obrigatorios e contará a asistencia a clase do alumno, que tamén será obrigatoria, tanto nos seminarios como nos grupos pequenos. Os traballos se entregarán nas sesións de grupo pequeno.

Os estudantes que non sigan a avaliación continua deben realizar, nas fechas oficiais establecidas, un examen no que se avaliarán as competencias básicas da materia.

De non haber superado a materia, os estudantes podrán avaliarse novamente na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía básica

Deaño, M (2000). *Como prevenir las dificultades del cálculo*. Málaga: Aljibe

Deaño, M. (2001). *Intervención Psicopedagógica en la Deficiencia Mental*. Ourense: Ediciones Gersam

García, J.M., Pérez, J. e Berruezo, P. (2002). *Discapacidad intelectual. Desarrollo, comunicación e intervención*. Madrid: Cepe.

Bibliografía recomendada

González Pienda, J. y Nuñez Perez, J.C (1998). *Dificultades de aprendizaje escolar*. Madrid: Piramide

Marchesi, A., Coll, C. e Palacios, J. (compls.) (1999). *Desarrollo psicológico y educación 3. Trastornos del desarrollo y necesidades educativas especiales*. Madrid: Alianza.

Martín-Caro, L. e Junoy, M. (2001). *Sistemas de comunicación y parálisis cerebral*. Madrid: ICCE.

Molina, S. ; Sinués, A. Deaño, M. (1998). *El fracaso en el aprendizaje escolar (II). Dificultades específicas de tipo neuropsicológico*. Málaga: Aljibe

Rosa, A. Montero, I. e García, M.C. (1993). *El niño con Parálisis Cerebral: Enculturización, desarrollo e intervención* Madrid: CIDE.

Silvestre, N. (2000). *Sordera. Comunicación y aprendizaje*. Barcelona: Masson.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/O05G120V01202

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/O05G120V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/O05G120V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología da educación: Procesos de aprendizaxe escolar**

Materia	Psicología: Psicología da educación: Procesos de aprendizaxe escolar			
Código	O05G120V01205			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	García Señorán, María del Mar			
Profesorado	García Señorán, María del Mar Rodríguez Rodríguez, Juan Luis			
Correo-e	msenoran@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciona ao futuro docente un coñecemento detallado sobre o proceso de aprendizaxe dos seus alumnos/as e a forma de melloralo mediante procedementos de instrución adecuados. Na actualidade espérase que o/a mestre/a desempeñe un papel de guía, titor/a, mediador/a dos procesos de aprendizaxe; que sexa un investigador activo na aula e moi crítico e reflexivo co seu labor. Esta materia é unha ferramenta esencial que lle capacitará para o desempeño destas funcións.			

Competencias de titulación

Código			
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.		
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá		
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa		
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes		
B1	Capacidade de análise e síntese		
B2	Capacidade de organización e planificación		
B6	Capacidade de xestión da información		
B7	Resolución de problemas		
B8	Toma de decisións		
B9	Traballo en equipo		
B11	Habilidades nas relacións interpersoais		
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade		
B15	Aprendizaxe autónoma		
B16	Adaptación a novas situacións		

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar.	A4	B1 B2
Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias.	A2	B1 B2
Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	A4	B1 B2 B8 B12
Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula de primaria.	A2	B1

Promover o traballo cooperativo e o traballo autónomo que permita deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe con outros docentes e profesionais.	A2 A7 A10	B6 B7 B8 B9 B11
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía da educación na idade escolar.	A2 A10	B2 B8 B15 B16

Contidos

Tema	
Paradigmas e concepcións teóricas sobre a aprendizaxe e a aprendizaxe escolar.	Contribucións do condutismo á explicación dos procesos de aprendizaxe. Aprendizaxe por observación: a teoría social cognitiva. Achegas do procesamento da información. A teoría sociocultural de Vygotsky. A teoría de Bruner e a construción do coñecemento. A teoría da aprendizaxe significativa de Ausubel. A concepción construtivista da aprendizaxe escolar.
Contextos e factores condicionantes da aprendizaxe na idade escolar.	Ámbitos educativos nas sociedades desenvolvidas. O contexto familiar. Funcións psicolóxicas e educadoras da familia. A interacción familia-escola. Programas de formación de pais. O contexto escolar. Características das prácticas educativas escolares. Factores persoais, contextuais e relacionais que favorecen a aprendizaxe na escola. O profesor/a: elemento clave da aprendizaxe dos alumnos/as. O alumno/a: axente, protagonista e responsable da aprendizaxe. Os contidos. Outros ámbitos educativos. Os mass media como instrumentos educativos.
Procesos e estratexias de aprendizaxe no ámbito escolar.	Natureza, estrutura e formulacións teóricas sobre a intelixencia. Procesos e estratexias cognitivas e metacognitivas. Implicacións na aprendizaxe escolar. Avaliación e mellora das habilidades cognitivas.
Procesos afectivos e motivación académica na idade escolar.	Autoconcepto: formación e relación co rendemento académico. Emocións e aprendizaxe escolar. A motivación do estudante e a aprendizaxe escolar. Estratexias motivacionais.
Interacción alumno-alumno e profesor-alumno na educación primaria.	Estilos de ensino e efectividade docente. Relacións profesor-alumno: representacións, expectativas e interacción. A mediación instrucional. Interacción entre alumnos e aprendizaxe escolar.
TICs e aprendizaxe escolar.	O uso das TICs e a aprendizaxe escolar. O uso das TICs e a instrución.
Métodos e procedementos de investigación en Psicoloxía da Educación.	Importancia da investigación nesta disciplina. Métodos de investigación. Técnicas de investigación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	14	21	35
Titoría en grupo	7	7	14
Traballos tutelados	12	49	61
Outros	12	15	27
Estudos/actividades previos	0	4	4
Probas de tipo test	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2
Informes/memorias de prácticas	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición
Actividades introdutoriasActividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Sesión maxistral	Exposición por parte da docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Titoría en grupo	Entrevistas que os grupos manteñen coa docente para asesoramento/seguimento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballos tutelados	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia, tanto na aula como fóra dela, baixo a dirección da docente.
Outros	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións educativas ou casos concretos. Utilización de instrumentos de avaliación a mellora da aprendizaxe escolar. Adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo
Estudos/actividades previos	Lectura e análise de documentación que se realizará fóra da aula de forma autónoma por parte do alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia
Traballos tutelados	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia
Outros	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e as prácticas da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Informes e exposicións de actividades, resolución de casos correspondentes a metodoloxía de traballos tutelados realizados na aula e fóra da mesma.	25%
Probas de tipo test	Preguntas con diferentes opcións de resposta.	25%
Probas de resposta curta	Preguntas sobre contidos específicos e claves na materia.	25%
Informes/memorias de prácticas	Informes e defensa das prácticas desenvolvidas	25

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia será preciso que os estudantes obteñan en cada proba ou actividades obxecto de avaliación como mínimo un 50% da cualificación nese apartado.

Aqueles estudantes que non superen algunha das probas ou actividades obxecto de avaliación poderán recuperalas na convocatoria de xullo.

A avaliación continua esixe a asistencia regular de a lo menos o 80% das sesións de clase, traballos tutelados e titorías en grupo.

No caso de que algún estudante non poida seguir a avaliación continua e o traballo en grupo tutorizado pola docente realizará unha proba dos contidos teóricos da materia que suporá o 60% da nota final e outra dos contidos prácticos que valerá o 40%. Para superar a materia será preciso que o estudante obteña en cada unha das partes (teoría e práctica) un 50% da cualificación establecida para cada apartado.

Bibliografía. Fontes de información

Coll, C., Palacios, J. y Marchesi, A. (Comps.) (2001). *Desarrollo psicológico y educación: Vol. II. Psicología de la Educación Escolar* (2ª ed.). Madrid: Alianza Editorial.

Mayer, R.E. (2004). *Psicología de la Educación: Vol. II. Enseñar para un aprendizaje significativo*. Madrid: Pearson Prentice Hall.

Complementaria

Arranz, E. (coord.) (2004). *Familia y desarrollo psicológico*. Madrid: PEARSON PRENTICE HALL.

Beltrán, J., Moraleda, M., Alcañiz, E., G. Calleja, F. y Santiuste, V. (1995). *Psicología de la educación*. Madrid: EUEMA.

Coll, C. (Coord.) (1998). *Psicología de la Educación*. Barcelona: Ediuoc.

Coll, C. y Monedero, C. (Eds.) (2008). *Psicología de la educación virtual*. Madrid: Ediciones Morata, S.L.

Cubero, R., Cubero, M., Ignacio, M.J., Jiménez, I., Luque, A., Marco, M.J., Mata, M., Moreno, F.J. y Saldaña, D. (2000). *Psicología de la Educación para profesores de Educación Secundaria*. Sevilla: Editorial Mad.

la Educación y del Desarrollo en González-Herrero, M.E., López, O. y Prieto, M.D. (2003). *Psicología de la educación*. Murcia:

Universidad de Murcia. ICE

Martín, C. (Coord.) (1999). *Psicología del desarrollo y de la educación en edad escolar*. Valladolid: ÁMBITO.

Sampascual, G. (2001). *Psicología de la Educación*. Madrid: UNED.

Santrock, J. W. (2002). *Psicología de la Educación*. México: Mc Graw-Hill.

Woolfolk, A.E. (1996). *Psicología Educativa* (6ª ed.). México: PRENTICE-HALL

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/O05G120V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/O05G120V01103
